

Как да преборим бедността в съвременното общество?

Есе за ученически конкурс, организиран от катедра "Застраховане и социално дело" при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Йоанна Начева Митева

ПДТГ „Димитър Хадживасилев“ - Свищов

В днешно време богатството, бедността, социалното положение на индивида и границата между тези измерители са много актуални като проблеми. Стремещът към богатства се превръща в екзистенциална ценност, а бедността в неприемливо и унижително състояние. Хората в обществото вече се разделят главно на бедни и богати, разделението, правено на друга основа остава някак си на заден план. България е на челните места по бедност в Европа. Тя влияе на сектори като образование, здравеопазване, социални услуги, както и на престъпността. Въпреки усилията на българската държава това да се промени, наличието на съвременна пенсионно-осигурителна система, на различни национални и европейски програми за подпомагане на най-бедните и уязвими групи, осъществяваните политики трудно могат да компенсират бедността на населението.

Вниманието в по-нататъшното изложение е насочено към това как съвременната държава и пенсионно-осигурителната система, и още по-интересно - как застраховането като дейност, свързана със защитата от определени рискове, е свързано с глобалния проблем за решаване въпросите на бедността, икономическото неравенство, социалното и финансово изключване.

Темата за бедността е много разпространена, тя е засегната от доста време. Съществуват редица начини за измерване и определяне на бедността. Тя е субективна и се разделя на относителна и абсолютна; щом се започне измерване на прага на бедност и ти си под него, значи си в абсолютна бедност. Показателите за относителна бедност показват положението на отделния индивид спрямо доходите в избрана територия, тя е използвана в развитите

страни и включително в ЕС. В Европа бедността най-общо се разбира като относителна бедност, в който случай един човек или домакинство се считат за бедни, когато техните доходи и ресурси са по-лоши от тези, които се считат за достатъчни или социално приемливи в обществото, в което те живеят. Бедността може да бъде както причина, така и резултат от нарушаването на човешките права, което означава, че не само неспазването на правата на човека може да е причина за бедност, но и самата бедност може да доведе до повече нарушения на правата на човека.

Бедността е пряко свързана с икономиката на една държава, а човешкият ресурс е един от главните фактори за развитието в икономически аспект на всяка нация. Освен природните дадености, богатата култура и добро географско положение, за една прогресираща икономика са нужни добре образовани, здрави, и в това число финансово свободни кадри. Затова не трябва да се спира да се правят усилия да се преборваме с бедността. Смятам, че началото може да се даде с образованието. Това ще осигури способни и креативни специалисти в различни сектори на икономиката. Добре обучените медици ще допринесат за стабилизиране на здравеопазването на България, това би допринесло за увеличаване продължителността на живот в нашата страна, което неимоверно рефлектира и в икономиката.

Борбата с бедността е сред ключовите цели в Дневния ред 2030 на ООН и е пряко свързана с основния му принцип „никой да не бъде изоставен“, който поставя специален фокус върху уязвимите лица и групи в риск от маргинализиране (ограничаване на човешките права и изтласкване на опашката на бедността) и социално изключване. В този смисъл очертаните в Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030¹ водещи приоритети в областта на заетостта,

¹ Повече за индикаторите от регулярно провежданите статистически изследвания, свързани с мониторинга на Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване с хоризонт 2030 г. на адрес:

<https://monitorstat.nsi.bg/bg/StrategyFirstLevel?StrategyId=e0b848fd-dfcf-42d2-a183-1cb2c67a6908>

НСИ. Информационна система за мониторинг на европейски и национални стратегии и регионална политика

образованието и здравеопазването кореспондират и с изпълнението на Дневния ред 2030 на ООН и неговите цели за устойчиво развитие. Българското правителство е определило линията на бедност за 2021 г., чийто размер е 369 лв. - с 6 лв. по-висок в сравнение 2020 г. Определеният размер от 369 лв. отразява потреблението на най-ниско доходните групи от населението и индекса на цените на малката по състав кошница и е в съответствие с намаления икономически ръст и предприетите бюджетни разходи за преодоляване на икономически и социални последици от COVID-19. С определянето на линията на бедност от 369 лв. за 2021 г., финансовата подкрепа за около 670 хил. души с трайни увреждания в България ще нарасне с 1,9%.²

Съществува мнението, че без застраховането съвременните общества и икономики не биха могли ефективно да функционират. Застраховането по дефиниция е дейност, при която застрахователни компании набират средства от физически и юридически лица и се задължават да осигурят застрахователно покритие през периода на застраховката. При настъпване на риск, изплащат обезщетение или правят плащане. Вярно е твърдението, че хората с ниски доходи трудно биха си позволили дадена застраховка. Но още по-вярно е това, че защитата при непредвидими и други събития, която застрахователят осигурява може да се окаже единствения начин хората и бизнеса да се справят с финансовите последици от настъпили неблагоприятни събития.

Проблемът с бедността е пряко свързан със застрахователната дейност. Това, че България е една от най-бедните страни в Европейския съюз оказва пряко влияние върху застрахователния пазар. За хората, живеещи в бедност, както и за фирмите, принудени да оцеляват в условията на Ковид кризата, може да се окаже непосилна дори задължителна застраховка като „Гражданска отговорност“, свързана с притежаването и използването на МПС.

Считам, че ниските доходи на българите, както и менталитетът на хората у нас са основните причини, които ограничават застрахователния пазар

² Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2021-2023 г., одобрена с Решение № 778 на Министерския съвет от 2020 г.

в България - общо застраховане и животозастраховане. Проблемът е идентичен с т.нар. „финансово изключване“ – невъзможността хората да ползват финансови услуги като откриване на банкова сметка, получаване на кредит, плащане на осигуровки, планиране на спестявания и други. Мерки в тази насока могат да бъдат включването в информационни и образователни програми, консултиране при задлъжнялост, както и за избор на подходящи застрахователни продукти и услуги.

Един от аспектите на проблема с бедността е справянето на хората с икономически кризи и пандемии, каквато например в последната година, година и половина, е Ковид кризата. Проучвания сочат, че през 2020 г. световната икономика се свива с около 3,9%, и че глобалните разходи, свързани с пандемията, възлизат на приблизително 12 трилиона долара. Недвусмислен е фактът, че „имайки предвид нивото на годишните премии за застраховка за прекъсване на бизнеса от около 30 милиарда долара, застрахователите ще трябва да събират премии в продължение на 150 години, за да поемат очакваните 4,5 трилиона щатски долара загуби, нанесени от COVID-19 през 2020 г.“³ За преодоляване на подобни генерални проблеми имат значение както решенията на застрахователите, така и ролята на държавата срещу последствията от събития като локдаун. Такива например могат да бъдат: обмисляне на възможността за подкрепа на МСП и самонаети работници, които може да имат по-труден достъп до застраховане и финансиране по време на криза; координирани мерки за превенция, насочени към непрекъснатостта на бизнеса и превенция на здравето, които биха могли да допринесат за ограничаване на икономическите последици от пандемията; превантивни мерки на публичните власти за укрепване на системите за обществено здраве и други.

³ Анализ на Асоциацията на българските застрахователи „Продължава търсенето на решения на европейско и световно ниво за подобряване на покритието на пандемичния риск. Позиция на европейския застрахователен сектор“ https://www.abz.bg/bg_BG/zastrahovaten-pazar/analiz-na-abz-v-tursene-na-resheniya-za-podobryavane-na-pokritieto-na-pandemichniya-risk-1343.html, 06.04.2021 г.

Преодоляването на бедността е една от целите на хилядолетието! Как държавата да се справи с бедността? Чрез своята пенсионно-осигурителна система, включително допълнителното доброволно социално осигуряване и целенасочени въздействия за подпомагане на социално слабите и уязвими групи - предоставяне на адекватна подкрепа за доходите за предотвратяване на социалното изключване; подпомагане на жилищното настаняване; осигуряване на достъпна среда за хората с увреждания; данъчни облекчения и подпомагане на децата с увреждания; облекчени нормативни изисквания при наемане на хора с увреждания от бизнеса; здравни услуги и грижи за децата – образование, култура, спорт; наличие на данъчни облекчения за лични вноски за доброволно осигуряване и застраховане /застраховка „живот“ и здравни застраховки/.

Как, и могат ли застрахователите да се справят с бедността? Могат да допринесат чрез информационни и образователни кампании; повишаване на финансовата култура и осведомеността на хората по отношение на предимствата от застраховане на живота, здравето, имуществото; възможностите за разсрочено плащане на застрахователните премии; стриктно спазване на законодателството и етичните норми при рекламиране и реализиране на застрахователните продукти и услуги; коректна оценка на щетите при възникнали застрахователни събития и изплащане на предвидените в застрахователната полица застрахователни обезщетения и суми.

Как хората да се справят с бедността? Като се образуват! Всички ние трябва да се учим и възпитаваме в дух на толерантност, съпричастност към проблемите на бедността, доброта, великодушие и желание да даряваме, пък макар и само свободното си време на хората от уязвимите групи. Необходимо е да сме мотивирани, знаещи, можещи, професионално компетентни и финансово грамотни. Така всеки, и особено младите хора, биха имали шанса да си осигурят добра работа и перспектива за пълноценен и достоен живот.

Живот, без страх от бедност!

ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ

1. Комисия за финансов надзор <https://www.fsc.bg/>
2. Асоциация на българските застрахователи <https://www.abz.bg/>
3. Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030
4. Постановление № 265 от 24 септември 2020 г. за определяне размера на линията на бедност за страната за 2021 г. Обн. ДВ. бр.84 от 29 септември 2020 г.
5. Индикатори за бедност и социално включване <https://www.nsi.bg/>
6. Наредба № 49 от 16 октомври 2014 г. за задължителното застраховане по застраховки „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и „Злополука“ на пътниците в средствата за обществен превоз
7. Национална програма за провеждане на Европейската година на борбата с бедността и социалното изключване 2010 https://ec.europa.eu/employment_social/2010againstpoverty/mycountry/countries/bulgaria_bg.htm